

ako vidí *lásku* slepý pri Jerichu

Slová dnešného kázňového textu sa nachádzajú v **L 18, 31 - 43:**

“

Vtedy vzal k sebe dvanástich a hovoril im: Ajhľa, vstupujeme do Jeruzalema, a splní sa všetko o Synovi človeka, čo napísali proroci. Lebo vydajú Ho pohanom, budú sa Mu posmievat' a potupia Ho, budú pľuvať na Neho a zbičujú Ho i zabijú, ale On na tretí deň vstane z mŕtvych. Oni však nič nerozumeli z toho a bolo im to slovo skryté, ani nechápali, čo hovoril. Slepec pri Jerichu Keď sa blížil k Jerichu, nejaký slepec sedel pri ceste a žobral. Počujúc, že zástup ide tadiaľ, spytoval sa, čo je to. Oznámili mu, že Ježiš Nazaretský ide tadiaľ. Tu zvolal: Ježiš, Syn Dávidov, zmiluj sa nado mnou! A tí, čo šli popredku, dohovárali mu, aby zamíkol. Ale on tým hlasnejšie kričal: Syn Dávidov, zmiluj sa nado mnou! Nato Ježiš zastal a kázal priviesť ho k sebe. A keď sa priblížil, opýtal sa ho: Čo chceš, aby som ti urobil? Odpovedal Mu: Pane, nech vidím. Riekol mu Ježiš: Vid'! Tvoja viera ťa zachránila. A on hneď videl a nasledoval Ho, oslavujúc Boha. A všetok ľud, keď to videl, vzdával Bohu chválu.

American Foundation for the Blind usporiadala výskum. Pýtali sa 1000 účastníkov, ktorá choroba by podľa nich ovplyvnila ich život najpodstatnejšie. Medzi častejšími odpoveďami boli AIDS, rakovina, mŕtvica, infarkt, ktoré sú potenciálne smrteľné ochorenia. Avšak najčastejšie sa objavujúcou bola slepota. Možno je to preto, že zrak je tak veľkou a dôležitou súčasťou našich životov, že si našu existenciu bez neho nevieme predstaviť. My vidiaci, sme tak závislí na tom, čo vidíme, že tento výskum ukázal, že ľudia by si častokrát radšej vybrali bojovať so závažnými chorobami, ktoré môžu skončiť fatálne, akoby mali žiť slepí, aj keď na slepotu samú ľudia neumierajú.

”

Toto je len jeden výskum na veľmi malej vzorke ľudí. Možno by ste si vybrali niečo iné, a vôbec teraz nezáleží na tom, čo je najhoršie, alebo s čím si vieme predstaviť žiť. Čo som chcela zdôrazniť je, že často pri príbehoch o uzdraveniach si nepredstavujeme reálnu situáciu konkrétneho človeka, a to najmä v prípade, že je postihnutý zrak daného človeka, ktorý denno-denne využívame. Nechcem však teraz vzbudzovať zbytočný strach, lebo ten často spočíva v tom čo my si predstavujeme, že znamená nevidieť. Byť slepým totižto v určitom zmysle neznamená nevidieť celkovo – áno títo ľudia majú nefunkčný zrak, avšak vidieť sa dá aj inak. Obrazy v mozgu vytvárajú pomocou iných zmyslov – sluchu, hmatu, čuchu.

To bola aj situácia slepého, ktorého Ježiš stretol pred Jerichom. Nefungoval mu zrak – nevidel. Z veľkého množstva činností bol teda automaticky vylúčený a v mnohých ohľadoch to preňho znamenalo aj sociálnu marginalizáciu. Náš moderný svet je omnoho lepšie vybavený pomôcť slepým – v staroveku boli podmienky pre takto zdravotne postihnutých ľudí ťažšie. Stávali sa odkázanými na pomoc od iných a preto aj keď čítame evanjelia, slepota a pýtanie almužien idú v príbehoch často spolu. Slepý vyšiel pred mesto čakať potencionálnych pútnikov, cestujúcich do Jeruzalema, pre ktorých bolo zvyčajne Jericho ich poslednou zastávkou pred dosiahnutím cieľa.

Slepý niečo počuje. Nie tie bežné zvuky mesta, ale prichádzajúci dav. Pred paschou nebolo väčšie množstvo prechádzajúcich ľudí nezvyčajné, ale predsa je zvedavý, čo sa deje. Prichádzajú kroky. Hlasy ľudí, ktorí možno živo diskutujú o Ježišovi, o jeho učení a konaní, alebo dokonca o tom, čo len nedávno hovoril o svojom blížiacom sa utrpení. Možno sa nechápavo radia o význame toho, čo hovorí, a čo sa to má v Jeruzaleme vôbec diať.

Slepec sa informuje a dozvedá sa, že ide o skupinu zhromaždenú okolo Ježiša. Nevieme čo bližšiemu mu o tomto Ježišovi bolo známe – bol to ten z Nazareta. Čo však biblický text zachytáva je reakcia tohto človeka na zmienku o Ježišovi – volá k nemu, ako k synovi Dávidovmu o pomoc. Volá:

zmiluj sa nado mnou.

Celým svojím bytím sa obracia na Ježiša. Svojím oslovením sa dovoľáva mesiášskych predstáv o tom, ktorý má prísť pred koncom vekov, pred tým, ako bude znova nastolená spravodlivosť a pred tým, ako Boh opäť zavládne.

Nádeja sa, že stretne toho, o ktorom sa hovorí, že pôsobí, že: slepí vidia, chromí chodia, malomocní sa čistia, hluchí čujú, mŕtvi vstávajú z mŕtvych, a chudobným sa zvestuje evanjelium.

V nádeji, že sa k nemu blíži niekto, kto ho svojou mocou presahuje a kto prišiel pomôcť ľuďom volá: zmiluj sa nado mnou.

Učeníci, zhromaždené davy toto zatiaľ počuli len v náznakoch – ale to je práve Ježišove poslanie. To je jeho úlohou – brať na seba tmu, nenávisť, hriech a smrť a prinášať svetlo, lásku, odpustenie a nový život. Ježiš je na ceste k cieľu svojej cesty – a tým nemyslím len k Jeruzalemu, ale k cieľu svojho poslania. Už len krátko a toto všetko vezme na seba a vynesie na kríž. Lebo miluje ľudí.

Slepý počúva kroky – blížia sa k nemu, možno prechádzajú okolo neho. Ale títo ho odhovárajú, vravia nech mlčí. Ticho. Neotravuj. To sa nepatrí. Mlč. Nežobrač tu pred Ježišom. Ďalšie kroky. No slepec neprestáva ani po odhovaraní a volá ešte hlasnejšie:

„Syn Dávidov, zmiluj sa nado mnou.“

Vytrváva, lebo možno Boh, ktorý počuje krik utláčaných, priaznivo vzhliadne aj na jeho prosbu.

V ušiach mu znejú ďalšie kroky, blížia sa k nemu a spomaľujú. Niekto pred ním zastavil. Vedie ho niekam. Krokmi tápa po zemi, nevie asi kam presne ide.

Vo svojej bezbrannosti je obklopený ľuďmi, ktorých nepozná, postavený pred niekoho, koho nedokáže vidieť, a smeruje svoj pohľad do tváre, ktorú nedokáže odhadnúť. Napína uši a zisťuje, čo sa bude diať ďalej.

A v tom sa ozve hlas toho, ktorého volal: Čo chceš, aby som ti učinil? S čím chceš, aby som ti pomohol? Ako sa mám nad tebou zmilovať? Slepý pýta to, čo mu najviac chýbalo, to čo ho obmedzovalo a oddeľovalo. To, čo ho dostalo do tejto biedy a bezbrannosti. Chce vidieť.

Uzdravenie prichádza okamžite. V jednom momente hovorí Ježišovi o tom, po čom najviac v živote túži, a v druhom už hľadá do jeho tváre. Na vlastnej koži, možno lepšie povedané – na vlastných očiach, zažíva Božiu lásku. Lásku, ktorá nie je len všeobecnou láskou všetkých, ale je veľmi konkrétnou. Napriek tomu, že Ježiš má už v zornom poli oveľa väčšie poslanie, ktoré ho čaká, nie je ľahostajný, ani príliš uponáhľaný, aby nepočul volanie a nárek jednotlivca. Slepý, ktorý vidí, spoznáva Božiu lásku – cez ktorú niekto neprepadá, ale ktorá zachytáva každého osobne.

A zároveň spoznáva, že táto láska je praktická – že Božie kráľovstvo nie je len nejakou duchovnou entitou, ktorá by ovplyvňovala iba spiritualitu človeka, ale je to niečo, čo vstupuje do tohto sveta a skutočne v ňom pôsobí. Práve príbehy o uzdraveniach, exorcizmoch a nasýteniach poukazujú na túto rovinu. Božie kráľovstvo sa prejavuje v konkrétnych životoch tých, ktorí sa s ním stretávajú.

A tak slepý, ktorý už vidí, hľadá do tváre Ježiša, ktorý ho z lásky zachránil, vytiahol ho z tmy a dal svetlo jeho životu. A v tomto bode sa rozhoduje nasledovať Ježiša aj ďalej a spolu s ostatnými prítomnými ľuďmi chváli Boha za jeho dary. Keď som rozmýšľala nad touto kázňou, chcela som, nech z nej znie perspektíva slepca. Autor Evanjelia podľa Lukáša bližšie nešpecifikuje, kto tento slepec je, aj keď zo svojej predlohy u Marka by mohol prepísať meno Bartimeos. Človek v príbehu je svojou slepotou charakterizovaný. Meno neuvádza, lebo možno pointou príbehu je, že text je o slepcovi, ktorý vidí, a o učeníkoch, ktorí majú zdravé oči a predsa nevidia.

Súčastou kázňového textu boli dva akoby samostatné texty – ten o predpovedi Ježišovho utrpenia, a príbeh o slepcovi pri Jerichu, ktorému sme sa podrobnejšie venovali. Napriek tomu, že väčšina bádateľov sa textom venuje oddelene a celkovo tvoria dve samostatné perikopy, v určitom zmysle sa zdá, akoby na seba tieto texty nadväzovali a navzájom na seba narážali. Na jednej strane učeníkom ich oči fungujú, dokonca s Ježišom už nejakú tu dobu chodia po krajine a učia sa od neho a predsa – nechápu. Vidia Ježišove pôsobenie a predsa tápajú v jeho slovách a hľadajú ich význam. Slepý nevidí. Ale na konci týchto príbehov sú učeníci tí, ktorí nevidia a slepec, ktorý vidí.

Učeníci totižto nechápu, to, čo slepec zažíva na vlastnej koži. Ježiš berie na seba choroby, hriech, smrť a tmu. Ježiš na seba berie to zlé, aby sa vo svete rozhojňovalo jeho kráľovstvo a jeho ideály. Učeníci ešte stále očakávajú od mesiáša niečo iné, nechápu Ježiša a dúfajú, že to čo hovorí, myslí iba obrazne. Ale skutočným vyvrcholením Ježišovej zvesti je, ako vo svojej smrti berie na seba slepotu, zúfalstvo a beznádej sveta.

Ešte je toho vo svete veľa, čomu nerozumieme, a takisto v Písme je ešte mnoho skrytého, čo Boh odhalí. Ale Lukáš v tomto texte zdôrazňuje, že to kľúčové, to v čom spočíva správne videnie, je v Ježišovej smrti, v tom, ako na seba zobral váhu zla, aby oslobodil svoj ľud a dal svetu novú nádej. A to slepec vidí. Na vlastné oči.

Predpokladá sa, že posledné slová, ktoré vyšli z pera Martina Luthera boli práve tieto:

„Sme žobráci, to je pravda.“

Tieto napísal iba deň, alebo dva dni pred svojou smrťou na útržok papiera. To si uvedomujeme aj my po prečítaní tohto textu. Pôstne obdobie, do ktorého vchádzame, nám o to viac tento príbeh pripomína. O to viac nás upozorňuje, že príbeh o slepcovi pri Jerichu nie je len zaznamenaním historických udalostí, ale je to príbehom o nás.

Aj my sedíme slepí pred Jerichom – s našimi starosťami a problémami, chorobami a ťažkosťami, s únavou. So strachom o seba a blízkych, o tento svet. Aj my čakáme pri ceste a sme upovedomení, že prichádza Ježiš Kristus. Už počujeme kroky.

Zatiaľ len v predpovediach vzhliadame ku krížu a čakáme na spásu. Ale práve v tomto pôstnom období si máme o to viac pripomínať našu úlohu – máme sa plne preorientovať späť na Ježiša a pozeráť, kam vedie cesta po ktorej kráča. S uistením o Božej láske – tej všeobecnej a pritom konkrétnej, z Boha vychádzajúcej a predsa praktickej, sa máme celým naším bytím upnúť opäť na neho a od neho očakávať pomoc. Práve v tomto stíšení, počas týchto nadchádzajúcich dní, máme hľadiť na jeho poslanie a aj napriek tomu, že často sme slepí, alebo máme v očiach brvná, máme vidieť. Podobne ako slepec, aj počas tohto pôstu sa máme zastaviť a volať s otvorenými dlaňami ku Kristovi:

„Ježiši, synu Dávidov, zmiluj sa nad nami.“

V nádeji... že Boh miluje ľudí a svoje kráľovstvo, ktoré do nášho sveta prináša, už teraz môžeme zažívať a spoznávať jeho charakter.

Amen.

Pane Bože, nebeský otče,

Ďakujeme ti za tvoju lásku, ktorú si nám prejavil tým, že si k nám prišiel, žil v ľudských hriešnych podmienkach a zomrel za naše hriechy potupnou smrťou na kríži. Ďakujeme za tvoju lásku, ktorú nám denne ukazuješ aj veľmi osobným spôsobom v tvojej starostlivosti. Chválime ťa za všetky tvoje dary a prosíme: Ježiš, syn Dávidov, zmiluj sa nad nami!

Amen.

Mgr. Michaela Prihracki
Katedra Novej zmluvy